

Република Србија

Ревизија сврсисходности пословања

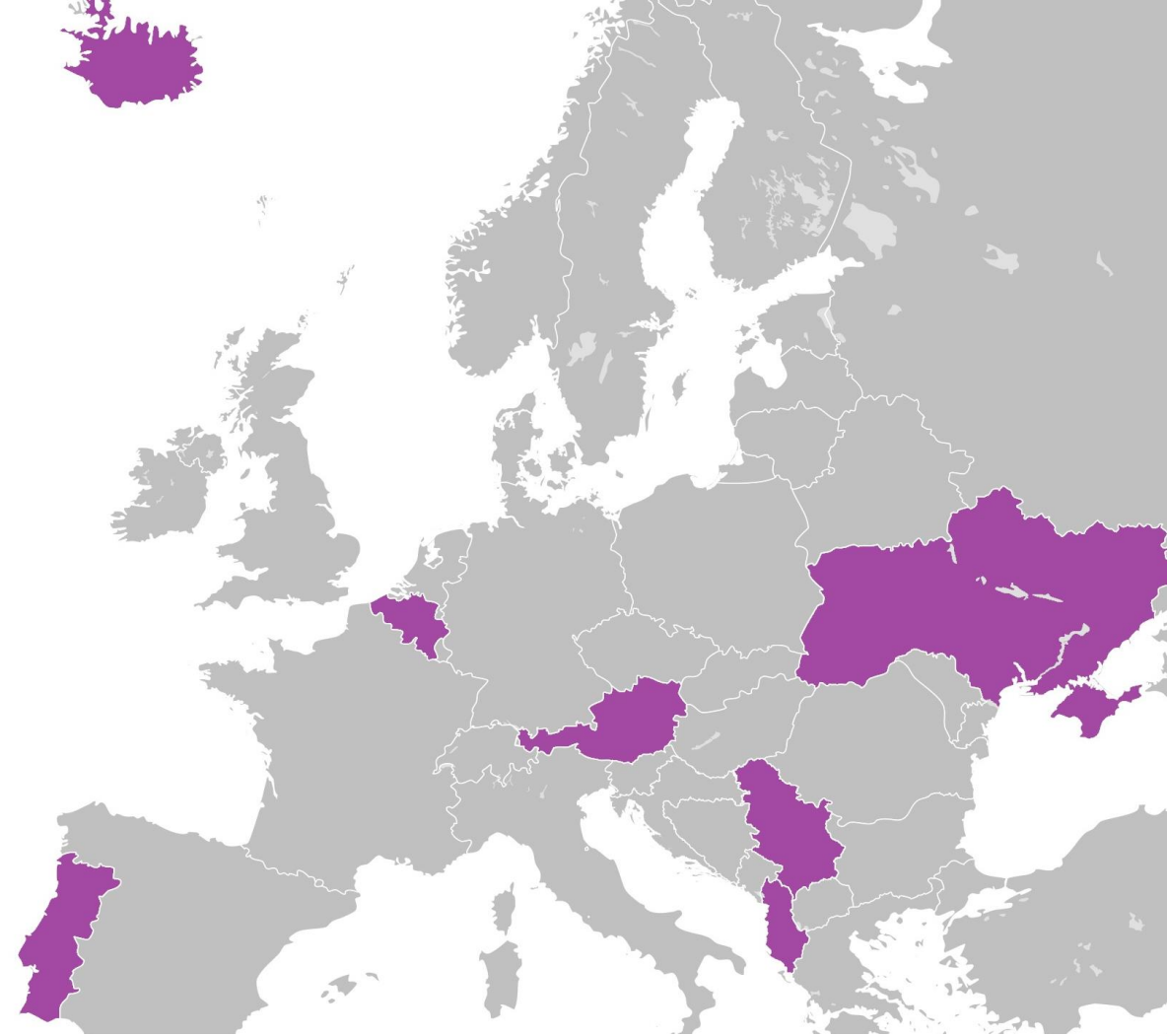
Државна
ревизорска
институција

Успостављање родно одговорног буџетирања у Републици Србији

Проблем и циљ ревизије

- Република Србија је једна од седам земаља у Европи које успешно спроводе родно одговорно буџетирање
- У Стратегији за родну равноправност, наведено је да, иако су у протеклом периоду остварени позитивни помаци на унапређењу родне равноправности, започете процесе треба интензивирати, интегрисањем родне перспективе у све јавне политике и буџет.
- Подаци о примени родно одговорног буџетирања на локалном нивоу су непотпуни и закључује се да се на локалном нивоу знатно касније кренуло са применом.

5 РОДНА РАВНОПРАВНОСТ

Циљ ревизије је да испита да ли су надлежни органи ефикасно успоставили родно одговорно буџетирање увођењем принципа родне равноправности у буџетски процес

Главно ревизијско питање:

Да ли су надлежни органи ефикасно успоставили родно одговорно буџетирање увођењем принципа родне равноправности у буџетски процес?

Ревизијска питања:

- 1) Да ли законодавни и плански оквир доприноси ефикасном успостављању родно одговорног буџетирања?
- 2) Да ли су корисници буџетских средстава који су укључени у процес родно одговорног буџетирања, спровели родну анализу буџета и извршили реструктурирање прихода и расхода у циљу унапређења родне равноправности?

Субјекти ревизије

Република Србија

**МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА
И МАЊИНСКА ПРАВА
И ДРУШТВЕНИ ДИЈАЛОГ**

Република Србија

**МИНИСТАРСТВО
ФИНАНСИЈА**

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ФИНАНСИЈЕ

Период ревизије

2021.

2022.

Извори информација

1. Координационо тело за родну равноправност
2. 45 директних буџетских корисника на националном нивоу
3. 26 директних буџетских корисника на нивоу аутономне покрајине
4. 145 јединица локалних самоуправа (градови и општине)
5. 25 градских општина

Шта је родно одговорно буџетирање?

Родно одговорно буџетирање представља увођење принципа родне равноправности у буџетски процес, што подразумева родну анализу буџета и реструктурирање прихода и расхода са циљем унапређења родне равноправности

- То је начин повезивања политике родне равноправности са макроекономском политиком;
- То је начин да се имплементира родна перспектива;
- Заснива се на премиси да буџети нису родно неутрални;
- То се односи на приходну страну као и на расходну страну буџета;
- Почиње анализом утицаја буџета на жене и мушкарце и настоји да се родна равноправност интегрише у планирање буџета;
- То не значи посебан буџет за жене;
- То значи буџетирање усредсређено на људе;
- Омогућава боље утврђивање циљева, а самим тим и ефикаснију алокацију јавних расхода;
- Позива на учешће ширег спектра заинтересованих страна чиме се постиже већа транспарентност;
- Може се применити на одређене буџетске линије или буџетске програме;
- Његов крајњи циљ је да се родно осетљив приступ примени на све аспекте буџетског процеса.

Gender budgeting: practical implementation Handbook, Directorate General of Human Rights and Legal Affairs Council of Europe, April 2009

Закључци

ЗАКЉУЧАК 1

У Републици Србији није у потпуности успостављен ефикасан оквир за увођење родне перспективе у буџетски процес

ЗАКЉУЧАК 2

Принцип родне равноправности није на довољно ефикасан начин имплементиран у буџетски процес

Нису створени механизми за имплементацију Стратегије родне равноправности

📌 Ради развоја, унапређивања и остваривања родне равноправности доносе се следећи плански акти:

1. **Национална стратегија за родну равноправност;**
2. **Акциони план за спровођење Националне стратегије за родну равноправност;**
3. акциони план јединице територијалне аутономије и јединице локалне самоуправе;
4. планови или програми рада, односно пословања органа јавне власти и послодаваца који обавезно садрже и део о родној равноправности у органу јавне власти и код послодавца;
5. план управљања ризицима од повреде принципа родне равноправности.

Превазилажење родног јаза и остваривање родне равноправности као предуслов за развој друштва и побољшање свакодневног живота жена и мушкараца, девојчица и дечака

1

Смањен родни јаз у економији, науци и образовању као предуслов и подстицај социо-економског развоја друштва

2

Обезбеђене једнаке могућности за остваривање и заштиту људских права као претпоставка развоја и безбедног друштва

3

Успостављена приступачна и свеобухватна здравствена заштита и обезбеђена социјална сигурност

4

Успостављен целовит и функционалан систем за креирање и спровођење родно одговорних јавних политика и буџета

Акциони план 2022–2023.

Показатељ исхода	Платни јаз између мушкараца и жена	Обезбеђена владавина права кроз несметану примену антидискриминаторних закона и политика ради постизања одрживог развоја и приступа правди за све	Обухват жена старијих од 15 година превентивним гинеколошким прегледима	Институционализација родно одговорног буџетирања на свим нивоима власти
Почетна вредност	8,8%	Делимична примена	9%	Делимично
Циљана вредност 2022	7,0% 14,4%	Делимична примена	22%	Делимично
Циљана вредност 2023	6,0%	Потпуна примена	30%	У потпуности

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом		Укупна процењена финансијска средства у 000 динара				
			у 2022. години		у 2023. години		
Приходи из буџета	33-1001-110-0005-41						
Финансијска помоћ ЕУ							
Назив активности	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 динара	
						2022.	2023.
1.1.1. Анализа ефеката сезонског рада на ангажоване жене и мушкарце и препоруке за унапређење положаја	МЉМПДД	МРЗБСП, КТРР, Универзитети и научни институти, Министарство привреде	Четврти квартал 2022. Активност критична за имплементацију мере Повезано поглавље 19	Општи приходи и примања буџета – Буџет РС	33-1001-110-0005-41		
1.1.2. Анализа прекасног рада на квалитет свакодневног живота жена и мушкараца и препоруке за унапређење положаја	МЉМПДД	МРЗБСП, Универзитети и институти, Министарство привреде	Трећи квартал 2023. Активност критична за имплементацију мере Повезано поглавље 19	Општи приходи и примања буџета – Буџет РС	33-1001-110-0005-41		

Посебан циљ 1

Смањен родни јаз у економији, науци и образовању као предуслов и подстицај социо-економског развоја друштва

Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог

Програм 1001 –
Унапређење и
заштита људских
права и слобода

Програмска
активност 0005 –
Стварање услова
за политику
једнаких
могућности

Министарство просвете, науке и
технолошког развоја

Програм 0201 –
Развој науке и
технологије

Програмска активност 0013 – Подршка раду Фонда за науку
Програмска активност 0001 – Подршка реализацији општег интереса у научно истраживачкој делатности
Програмска активност 0011 – Подршка раду Научно-технолошког парка Београд
Програмска активност 0006 – Подршка раду центара за промоцију науке

Програм 2001 – Уређење,
надзор и развој свих нивоа
образовног система

Програмска активност 0012 – Повећање доступности образовања и васпитања, превенција осипања и дискриминације
Програмска активност 0006 – Стручно образовање и образовање одраслих
Програмска активност 0005 – Развој програма уџбеника
Програмска активност 0007 – Професионални развој запослених у образовању

Мера 1.6: Уродњавање јавних политика и законодавства у области предшколског и основношколског васпитања и образовања, јачање капацитета свих релевантних актера и институција и подизања нивоа свести о значају остваривања родне равноправности

Назив активности	Носилац ставке	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
		Извор финансирања	Вежа са програмским буџетом (ПА/ПЈ)	2022. Износ обезбеђених средстава (у хиљадама РСД)
1.6.3: Израда акредитованих програма обуке за јачање компетенција запослених у предшколским и основношколским образовно-васпитним установама у домену родне равноправности, људских права, дискриминације и вишеструке дискриминације за интегрисања родне перспективе у процес образовања	МПНТР	01 – Приходи из буџета /Редовна издавајања	2001 - 0011	4.500

Мера 1.7: Уродњавање јавних политика и законодавства у области средњег образовања и васпитања, јачање капацитета свих релевантних актера и институција, подизање нивоа свести о значају остваривања родне равноправности и промоција инклузивног родно сензитивног доживотног учења

Назив активности	Носилац ставке	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
		Извор финансирања	Вежа са програмским буџетом (ПА/ПЈ)	2022. Износ обезбеђених средстава (у хиљадама РСД)
1.7.4: Богађење садржаја о репродуктивном здрављу и сексуалном образовању, укључујући и питања родних односа, родних улога и одговорног сексуалног понашања, као обавезних у програмима основних и средњих школа	МПНТР	01 – Приходи из буџета /Редовна издавајања	2001 - 0011	14.000

18.500.000

- Према образложењу одговорног лица, Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог, у процесу израде документа, посебан проблем представљало је одбијање појединих органа да буду носиоци мере, иако је то по Закону о министарствима област деловања из њихове уже надлежности.
- Поједини органи током процеса прибављања мишљења на Нацрт Стратегије или Акционог плана били су сагласни да буду носиоци мере, али приликом њене реализације нису учествовали у планирању и координисању активности унутар свог ресора, као ни у сарадњи са својим партнерима, нити су у вези са истим извештавали Министарство.
- **Додатни ризик који је идентификован приликом израде Акционог плана, а има директну импликацију на квалитет извештавања јесте недостатак капацитета у погледу буџетирања докумената. Наиме, неретко се дешавало да се активност буџетирана у оквиру Акционог плана не препознаје у оквиру програмског буџета или по циљевима не припада приказаном програму/програмској активности у буџету органа носиоца мере, односно активности, те је у тренутку извештавања о реализацији изостало достављање финансијских података/средстава.**

Државна ревизорска институција је након спроведене ревизије дала **препоручу Министарству за људска и мањинска права и друштвени дијалог** да, приликом доношења Акционог плана, обезбеди процену финансијских средстава, потребних за реализацију сваке од мера и идентификацију извора из којих се та средства обезбеђују, програмску активност или пројекат у програмском буџету у оквиру ког се обезбеђују средства за њено финансирање или донаторски пројекат који није обухваћен програмским буџетом.

Закључци

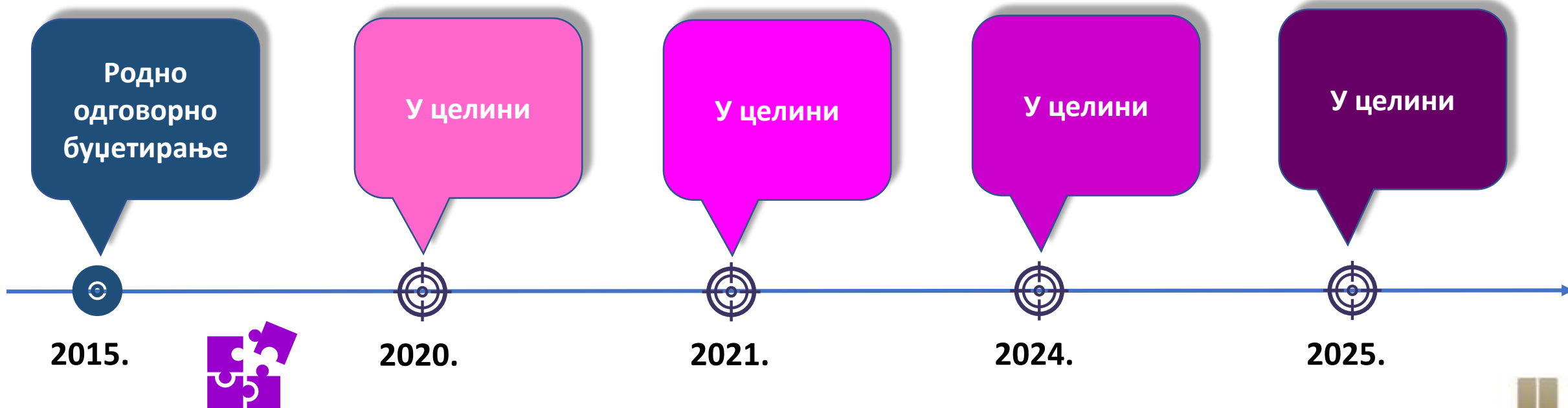
ЗАКЉУЧАК 1

У Републици Србији није у потпуности успостављен ефикасан оквир за увођење родне перспективе у буџетски процес

ЗАКЉУЧАК 2

Принцип родне равноправности није на довољно ефикасан начин имплементиран у буџетски процес

Корисници буџетских средстава који су укључени у процес родно одговорног буџетирања поставили су неколико експлицитно повезаних родно одговорних циљева и индикатора

Преглед планираног броја корисника буџетских средстава Републике Србије укључених у процес увођења родно одговорног буџетирања по годинама

2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
28	28	35	40	47	47	48	51	2.650 150+2.500	2.650 150+2.500
формулисати најмање један циљ и одговарајуће индикаторе који адекватно мере допринос циља унапређењу равноправности	формулисати најмање један циљ и одговарајуће индикаторе који адекватно мере допринос циља унапређењу равноправности	28 корисника додати најмање још један програмски циљ 7 корисника формулисати најмање један циљ и одговарајуће индикаторе који адекватно мере допринос циља унапређењу равноправности	35 корисника додати најмање још један програмски циљ 5 корисника формулисати најмање један циљ и одговарајуће индикаторе који адекватно мере допринос циља унапређењу равноправност	40 корисника додати најмање још један програмски циљ 7 корисника формулисати најмање један циљ и одговарајуће индикаторе који адекватно мере допринос циља унапређењу равноправности	постојеће циљеве и показатеље потребно је додатно унапређивати	45 корисника додати најмање још један програмски циљ 3 корисника формулисати најмање један циљ и одговарајуће индикаторе који адекватно мере допринос циља унапређењу равноправност и	48 корисника постојеће циљеве и показатеље потребно је додатно унапређивати 3 корисника формулисати најмање један циљ и одговарајуће индикаторе који адекватно мере допринос циља унапређењу равноправност и	51 корисника постојеће циљеве и показатеље потребно је додатно унапређивати и 2.599 корисника дефинише родно одговорне циљеве и планира родно одговорне показатеље	

🏛️ На дан 31.12.2022. године евидентирано је:

**Директни
корисници
буџетских
средстава**

• Министарства	25
• Посебне организације	11
• Управе, Дирекције	28
• Судови, тужилаштва	8
• Остали директни корисници	23
• Кабинети, Канцеларије, Службе	20
• Управни окрузи	29
• Агенције, Заводи, Секретаријати, Представништва	6

**Индијектни
корисници
буџетских
средстава**

• основно, средње, више и универзитетско образовање	1.929
• Судови, тужилаштва	243
• Центри за социјални рад	142
• Остали индијектни корисници	186

у процес интегрисања родно одговорног буџетирања у буџетски процес још увек **нису укључени** буџетски корисници који у својим буџетима приказују **само административне трошкове и плате запослених**, а који немају ингеренције у областима које се директно тичу грађана и грађанки у Србији, односно не пружају за њих никакве услуге или добра (нпр. кабинети, управни окрузи и сл.)

Препорука:

Министарству финансија да Упутством за израду програмског буџета уреде за које програмске активности/пројекте није потребно дефинисати родно одговорне циљеве и индикаторе

Пример родно одговорних циљева и индикатора корисника буџета Републике Србије

- Унапређена безбедност саобраћаја – Број санкционисаних прекршаја
- Успешно пружена правна помоћ – Број регулисаних правних помоћи
- Повећање обухвата формалним образовањем – Број студената уписан у високо образовање
- Јачање капацитета удружења потрошача – Број подржаних удружења потрошача

- Обуке и семинари за запослене државне службенике и намештенике – Стопа жена које похађају обуке
- Повећање ефикасности јавних предузећа кроз увођење корпоративног управљања – Процент жена директора и чланова надзорних одбора ЈП у укупном броју
- Утврђивање приоритета за успостављање родне равноправности, промењени родни обрасци – Израда секторске родне анализе

- Родна перспектива је интегрисана у систем војног образовања – Наставни садржаји о родним питањима који су интегрисани у наставне курикулуме
- Подстицање запошљавања незапослених особа са инвалидитетом – Број незапослених особа са инвалидитетом укључених у мере активне политике запошљавања
- Увећање удела активних жена – Удео жена у одобреним грантовима

Министарству финансија да Планом поступног увођења родно одговорног буџетирања и Упутством за увођење родно одговорног буџетирања ближе дефинишу појам ресорне односно секторске родне анализе

Пример родно одговорних циљева и индикатора корисника буџета АП Војводине

- Примена принципа једнаких могућности за жене и мушкарце – Број одржаних седница Одбора за равноправност полова
- Транспарентно информисање грађанки и грађана о судским споровима у којима је АПВ странка у поступку – Процент ажурно објављених података о судским споровима
- Унапређење информисања о процесу приступања ЕУ – Број полазница/полазника обука у организацији Фонда „Европски послови“

Вођење родне статистике ради процене односа равноправне заступљености мушкараца и жена у укупном броју запослених на руководећим местима – проценат жена са положеним државним стручним испитом, на руководећим местима у покрајинским органима

Спречавање настанка акцидентата, смањивање броја повреда на раду – Родни индикатор проценат жена обухваћених мерама за унапређење безбедности и здравља на раду.

Увођење родне равноправности уз утврђивање приоритета за родну равноправност у области заштите животне средине – Израда Приручника Родна анализа Секретаријата

- Унапређење положаја жена и мушкараца са инвалидитетом – Број особа са инвалидитетом којима је реализацијом пројеката обезбеђен неки вид подршке
- Повећање броја спортиста и спортисткиња који се баве физичким активностима и спортом, школским и универзитетским спортом – Број ученица које су укључене у рад школских спортских секција
- Повећање коришћења обновљивих извора енергије кроз веће учешће жена носилаца пољопривредних газдинстава – Број пољопривредних газдинстава чији су носиоци жене

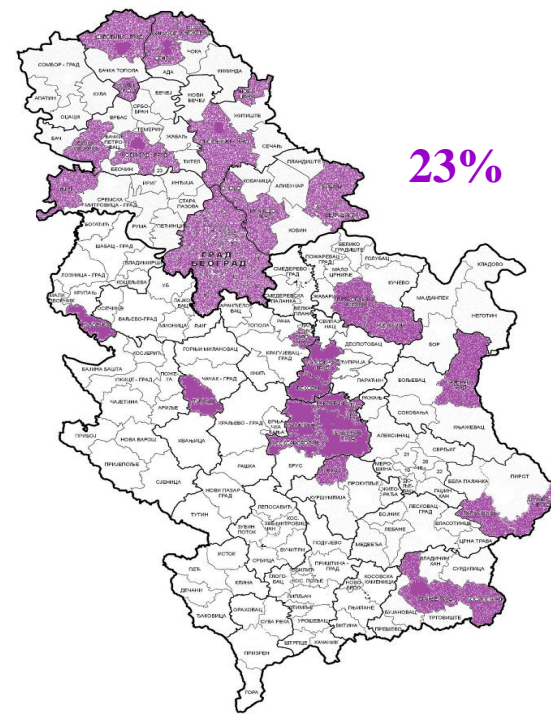
Примери родно одговорних циљева и индикатора ЈЛС

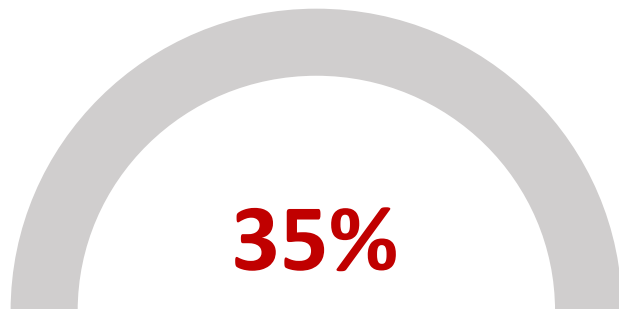
- Унапређење подршке локалним спортским организацијама – Број годишњих програма спортским организација финансираних од стране града/општине
- План развоја туризма и унапређење туристичке понуде – Број планираних докумената за развој туризма

- Потпуни обухват основним образовањем и васпитањем – Обухват деце основним образовањем (разложено према полу)
- Утврђивање приоритета за успостављање родне равноправности на нивоу локалне самоуправе – Израда родне анализе у оквирима надлежности града
- Повећана доступност предшколског образовања – Број запослених жена у установи
- Успостављање механизма за финансијску подршку запошљавању – Број новозапослених уз помоћ успостављених механизма за финансијску подршку за запошљавање

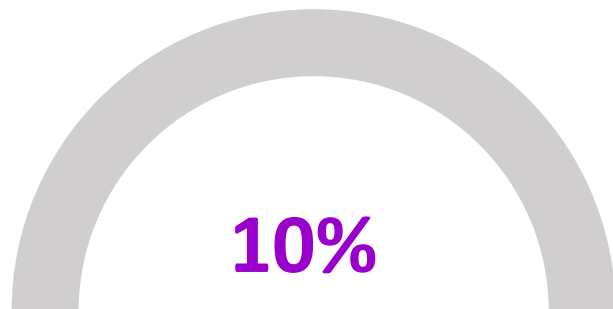
- Издавање пословног простора у закуп – Процент пословног простора издатог женама предузетницама
- Повећање безбедности путника женског пола у јавном превозу – Процент нових возила са видео надзором
- Обезбеђивање услова за коришћење саобраћаја од стране особа са инвалидитетом – Изграђени пешачки прелази са елементима приступачности (ком)
- Повећање доступности права и механизма социјалне заштите за жене у локалној заједници – Број услуга намењених женама са искуством насиља у породици или у партнерском односу
- Повећан број жена у спорту – Број спортских клубова који имају регистроване спортисткиње

Родна статистика

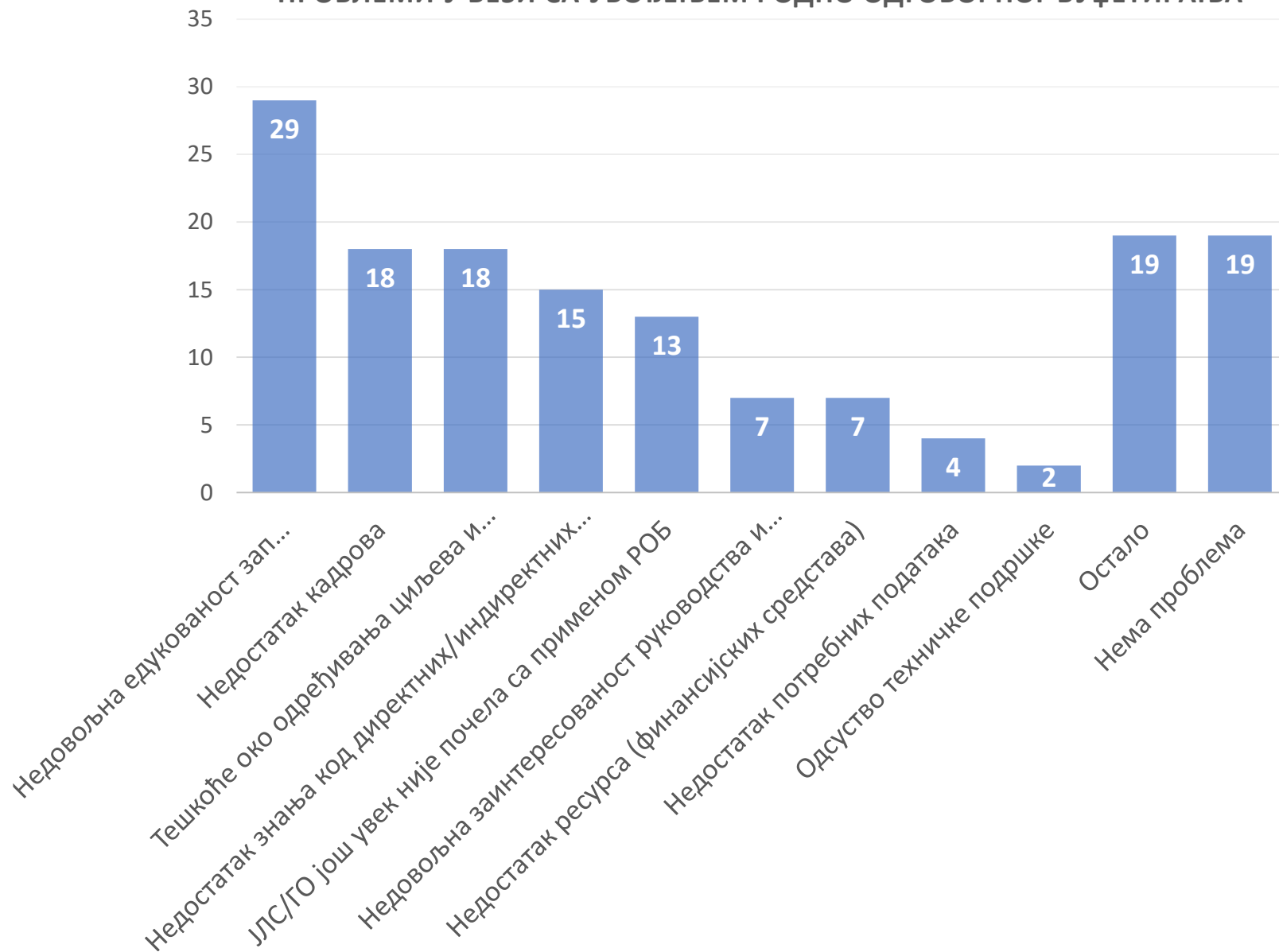

Родна анализа

[Евиденција података о остваривању
родне равноправности](#)

ПРОБЛЕМИ У ВЕЗИ СА УВОЂЕЊЕМ РОДНО ОДГОВОРНОГ БУЏЕТИРАЊА

Трећи извештај о учинку родно одговорног буџетирања у Републици Србији у 2021. години (буџет за 2021. годину)

Препорука:

Министарству финансија да дефинише сарадњу са Агенцијом Уједињених нација за родну равноправност и оснаживање жена (UN Women) у области израде и објављивања извештај о учинку родно одговорног буџетирања у Републици Србији (коришћење лога министарства, доставе података, писања коментара, оцене степена реализације и др.)

Кључна порука

Иако је Република Србија од стране међународних организација оцењена као једна од седам земаља која успешно спроводи родно одговорно буџетирање, потребна је ефикаснија имплементација родне перспективе у буџетски процес

Хвала на пажњи!

kancelarija@dri.rs

www.dri.rs